

Sandro Botticelli (1 marca 1445 we Florencji - przed 17 maja 1510 tamże)

*Pewien artysta z miasta Firenze
miał bystre oko i zdolne ręce,
na morskich falach
wypatrzył z dala
boginię w muszli, piękności tęczę.*

(ebs)

Sandro Botticelli, wł. Alessandro di Mariano Filipepi - włoski malarz szkoły florenckiej, który tworzył we wczesnym (quattrocento) oraz dojrzałym okresie odrodzenia.

Przyszedł na świat w rodzinie garbarza Mariana di Vanni Filipepi prawdopodobnie ok. roku 1445. Miał trzech braci, Giovanniego, Antonia i Simona. Giovanni (ur. 1421) był kupcem, nazywano go "Botticelli" ("Beczulka", stąd zapewne przydomek samego Alessandra, Sandra). Antonio (ur. 1431) był złotnikiem (wykonywał ramy, a także różne ozdoby, i stąd właśnie miał stały kontakt z artystami; w 1472 zapisany jako "artysta florencki" w gildii św. Łukasza, skąd możliwe, iż Sandro czerpał inspirację bądź również i naukę). O najmłodszym, Simone (ur. 1444), milczą źródła.

W wieku ok. 25 lat, w 1470, Sandro, otworzył własną pracownię, w której realizował zamówienia bogatych rodzin florenckich, głównie rodu Medycich, zaś od 1472 znajdował się na liście w gildii św. Łukasza jako samodzielny malarz. Jego uczniami byli wówczas m.in. Filippino Lippi syn mistrza, u którego się uczył.

Większość życia spędził w rodzinnej Florencji, odbył nieliczne podróże, m.in. do Rzymu, Pizy, oraz prawdopodobnie do Mugello. Bardzo szybko znalazł mecenasów, rodzinę spokrewnioną z Medyceuszami.

W późniejszym okresie malarz uległ ascetycznej ideologii głoszonej przez Savonarolę, która istotnie wpłynęła na styl jego malarstwa.

W 1504 wraz z innymi wielkimi artystami florenckimi brał udział w naradzie, która miała ustalić miejsce ustawienia posągu Michała Anioła - Dawida. Pod koniec życia stworzył niewiele dzieł. Pomiędzy 1504 a 1510, rokiem śmierci, nie zachowały się żadne wzmianki o artyście.

Jego najsłynniejsze obrazy to "La Primavera", "Wiosna", namalowana prawd. w roku 1477 i "La Nascita di Venere", "Narodziny Wenus", datowana na ok. 1478-86, Oba dzieła znajdowały się i były zlecone do willi di Castello przez Lorenza di Pierfrancesco de' Medici z rodu Medyceuszy. Dziś oba dzieła znajdują się w Galerii Uffizich.

Tematyka obrazu zaczerpnięta została z hymnów homeryckich lub z wierszy Poliziana (Stanze), bądź też nawiązuje do filozofii neoplatonickiej. Metaforyczne powiązanie postaci nimfy Chloris i Wiosny zielonymi gałązkami może świadczyć o nawiązaniu do fragmentów dzieł Owidiusza Przemiany, w których Wiosna naradza się z Chloris.

https://www.youtube.com/watch?v=U58l_t9tkDk

Od lata 1481 do wiosny/lata 1482 Botticelli pracował nad freskami w Kaplicy Sykstyńskiej w Rzymie na zlecenie papieża Sykstusa IV. Było to kilka portretów papieskich i trzy wielkie obrazy: "Próby Mojżesza", "Oczyszczenie

trędowatego" (znane też pod tytułem "Kuszenie Chrystusa") i "Uśmierzenie przez Mojżesza i Aarona rebelii Korego, Datana i Abirona". "Próby Mojżesza" zawierają symultaniczne sceny przedstawiające Mojżesza zabijającego Egipcjanina, przepędzającego pasterzy, którzy dokuczali córkom Madianitów, poi trzody córek Jetry, rozmawia z Bogiem w krzaku ognistym, wyprowadza Izraelitów z Egiptu.

Na zlecenie Medyceuszów Botticelli wykonał obraz "Atena ujarzmiająca centaura" (datowanie niepewne). Istnieją dwie interpretacje tego dzieła. Może to być aluzja do bohaterskich czynów Wawrzyńca Wspaniałego, który zaprowadził pokój we Florencji po wojnie domowej lub też alegoria dwoistości natury ludzkiej, w której mądrość panuje nad siłą i instynktami.

W 1486 artysta przyjął zlecenie z kolei od Tornabuonich na freski w willi Tornabuoni-Lemnie z okazji ślubu Tornabuoniego. Są to sceny alegoryczne uznawane przez niektórych historyków sztuki za najambitniejsze i niosące najgłębszą treść z dzieł Botticellego (obecnie w Luwrze).

Po 1490 artysta pracował nad ilustracjami do "Boskiej komedii". Niektórzy historycy sztuki uważają, że poemat był tu jedynie inspiracją. Z ręki Botticellego ostatecznie powstały 94 rysunki na pergaminie, które znajdują się obecnie w berlińskiej Bibliotece Watykańskiej.

"La Calunna", czyli "Oszczyństwo", według Apellesa powstała w 1497 na zamówienie Antonia Segniego. Jest to głęboka i skomplikowana scena alegoryczna. Obraz o tym tytule pierwotnie namalował starożytny malarz Apelles, którego dzieło z kolei opisał grecki pisarz Lukian. Tekst Lukiana został przywołany przez Albertiego w jego traktacie "O malarstwie", na której to wersji prawdopodobnie opierał się Botticelli realizując własną wizję tematu.

Zmarł (przed) 17 maja 1510 we Florencji.

*

"Narodziny Wenus" to był obraz, o którym w mojej pierwszej pracy na studiach historii sztuki w Zurichu pisałam: *Narodziła się z Morskiej Piany i Czasu, z Marzenia i Rzeczywistości, z Wyobraźni i Potrzeby, z Otchłani i Faktu, z Piękna i Mądrości, z Nieba i Ziemi, Odwieczna Nieśmiertelna Bogini spod pędzla Mistrza Sandra.*